

חג פורים

הלכות פורים - מבוסס על קצוש"ע סימן קמ - קמב

1. שבת שלפני ראש-חֹדֶשׁ אֶדָר הַסְּמוּךְ לַנִּסָּן, היא שבת פְּרַשְׁת שְׁקָלִים. ואם חל ראש-חֹדֶשׁ בַּשַּׁבָּת, אִזִּי היא שבת שְׁקָלִים. ומוציאים שלשה ספרי תורה, בראשון קוראים בפְּרַשְׁת הַשְּׁבוּעַ. בַּשֵּׁנִי, קוראים בְּשַׁל ראש-חֹדֶשׁ, ובשלישי, קוראים מִפְּטִיר בַּפְּרַשְׁת שְׁקָלִים, ומִפְּטִירִים הַפְּטַרְת שְׁקָלִים.
2. שבת שלפני פורים הוא שבת פְּרַשְׁת זְכוֹר. והשבת שלפני ראש-חֹדֶשׁ נִסָּן, היא שבת פְּרַשְׁת הַחֹדֶשׁ. ואם חל ראש-חֹדֶשׁ בַּשַּׁבָּת, אִזִּי היא פְּרַשְׁת הַחֹדֶשׁ, וְדִינָה כְּמוֹ ראש-חֹדֶשׁ אֶדָר שְׁחַל בַּשַּׁבָּת. והשבת שלפני פְּרַשְׁת הַחֹדֶשׁ, היא שבת פְּרַשְׁת פָּרָה.
3. יש אומרים, כי פְּרַשְׁת זְכוֹר ופְּרַשְׁת פָּרָה, חִנּוּבִים לַקְרוֹתָן מִדְּאוֹרֵיתָא. ובני הישובים שאין להם מנין, צריכים שיבואו למקום שיש בו מנין.
4. משנכנס אֶדָר, מרבים בשמחה. וישראל שיש לו דין ודברים עם גוי, ישפט עמו באֶדָר.
5. ביום ארבעה עשר לחֹדֶשׁ אֶדָר, הוא פורים. ואם חל פורים ביום ראשון, מקדימים להתענות ביום החמישי.
6. לכבוד המגילה, יש ללבוש בגדי שבת מבערב.
7. נוהגים ליתן קֶדֶם פורים מחצית מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן, זָכָר לַמַּחְצִית הַשְּׁקָל שֶׁהָיוּ נוֹתְנִים בְּאֶדָר לְצַרֵּךְ קַרְבָּנוֹת הַצְּבוּר. ומנהג לתן שלש מחציות, משום שבפְּרַשְׁת כי תשא כתוב שלש פעמים תרומה. ונותנים בערב לפני קריאת המגילה, ומחלקים אותם לעניים. קטן, פטור.

חג פורים

8. בפורים, ערבית שחרית ומנחה, אומרים על הנסים, ואם שכת, אם נזכר קדם שאמר את השם מן ברכת הטוב שמך וכו', חוזר ומתחיל על הניסים. אבל אם לא נזכר עד לאחר שאמר את השם, גומר את הברכה ואינו חוזר.

9. חזב כל אדם, בין איש בין אשה, לשמע קריאת המגילה בלילה וביום. וגם את הקטנים חזבים לחנך אותם שישמעו קריאת המגילה. ומכל מקום לא יביאו לבית-הכנסת קטנים ביותר, שמבלבלים דעת השומעים.

10. מצוה מן המבחר לשמוע את המגילה בבית-הכנסת במקום שיש רב אנשים, משום שברב עם הדרת מלך. ולכל הפחות ישתדל לשמע אותה במנון עשרה. ואם אי אפשר לקרותה במנון, יקרא אותה כל יחיד מתוך מגילה כשרה עם הברכות שלפניה.

11. מנהג בכל ישראל, שהקורא אינו קורא מתוך מגילה כרוכה, אלא פושט אותה וכופלה דף על דף כמו אגרת, מפני שנקראת אגרת הפורים, אבל השומעים, אינם צריכים לפשטה.

12. הקורא את המגילה, בין ביום בין בלילה, מברך לפניה שלש ברכות, על מקרא מגילה, שעשה נסים, ושהחנינו. ולאחר קריאתה, כורכה בלה ומניחה לפניו, ומברכים ברכת הרב את רבנו וכו'.

13. בברכת שהחנינו של יום, יכוננו גם על מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים וסעודת פורים. וכן שליח-הצבור, צריך שיכון להוציא את הצבור על מצות אלו.

חג פורים

14. הקורא את המגילה, צריך לבון להוציא את כל השומעים. וגם השומע צריך לבון לצאת ולשמע כל תבה ותבה, שאפלו אם רק תבה אחת לא שמע, אינו יוצא. ולכן צריך הקורא להשגיח מאד, שבשעה שמרעישים ומבלבלים בהפאת המן, ישתק עד יעבר הרעש לגמרי. ומכל מקום ראוי ונכון שיהיה לכל אחד מגילה כשרה, כדי שיאמר בעצמו מלה במלה בלחש, פן לא ישמע תבה אחת מן הקורא. וכן כל אשה חכמת לב שעומדת בעזרת נשים, אם אפשר, מה טוב להיות לה מגילה כשרה לקרות מתוכה, כי שם קשה לשמע, והנשים חייבות כמו האנשים.

15. עיר שהיא מקפת חומה מימות יהושע בן-נון, קוראים בה בחמשה עשר.

16. חיב כל אדם לשלוח לכל הפחות לאדם אחד שתי מנות, שכתוב ומשלוח מנות איש לרעהו, שזה שתי מתנות לאחד. וכל המרבה לשלוח מנות לרעים, הרי זה משבח. ומכל מקום מוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעים, כי אין שמחה גדולה ומפארת לפני הקדוש ברוך-הוא אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות. והמשמח לב האמללים האלו, דומה לשכינה, שנאמר, להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים.

17. כל אדם אפלו עני שבארץ ישראל המקבל צדקה, חיב לתן לכל הפחות שתי מתנות לשני עניים, מתנה אחת לכל אחד, שכתוב, ומתנות לאביונים, שזה שתי מתנות לשני עניים. ואין מדקדקים במעות פורים, אלא כל הפושט יד ליטול, נותנים לו.

18. נשים חייבות במשלוח מנות ומתנות לאביונים. משלוח מנות, תשלח אשה לאשה ואיש לאיש. אבל מתנות לאביונים, יכולה גם אשה לשלוח לאיש, וכן בהפך.

חג פורים

19. חייבים לאכול ולשתות ולשמוח בפורים. גם בליל ארבעה עשר ישמח וירבה קצת בסעודה. וכשחל במוצאי שבת, אף שצריך לעשות בשבת סעודה שלישית, ימעט קצת באכילתו ביום, לתן מקום לסעודת ליל פורים. ומכל מקום בסעודה שעושים בלילה, אין יוצאים ידי חובתן, שעקר הסעודה מצותה שתהא ביום, שכתוב ימי משתה. ויש להדליק נרות דרך שמחה ויום-טוב גם כשעושים הסעודה ביום. וגם בליל חמשה עשר, צריך לשמוח קצת.

18. הנשים חייבות במשלוח מנות ומתנות לאביונים. משלוח מנות תשלח אשה לאשה ואיש לאיש, אבל מתנות לאביונים יכולה גם אשה לשלוח לאיש וכן להיפך.

19. חייבים לאכול ולשתות ולשמוח בפורים. גם בליל י"ד ישמח וירבה קצת בסעודה. וכשחל במוצאי שבת, אף שצריך לעשות בשבת סעודה שלישית, ימעט קצת באכילתו ביום, לתת מקום לסעודת ליל פורים. ומכל מקום בסעודה שעושים בלילה אין יוצאים ידי חובה, שעיקר הסעודה מצותה שתהא ביום, שכתוב ימי משתה. ויש להדליק נרות דרך שמחה ויו"ט גם כשעושים הסעודה ביום. וגם בליל ט"ו צריך לשמוח קצת.